

EÚ plánuje prepracovať schému znevýhodnených oblastí

In: Agra Europe, č. 2357, 17. apríl 2009, EP/1-2.

Komisia predložila návrh na prepracovanie schémy znevýhodnených oblastí (LFA), podľa ktorého budú sprísnené kritéria na získanie podpory z 1. Piliera SPP pre tieto oblasti.

Komisia požiada jednotlivé členské krajiny o zmapovanie existujúcich znevýhodnených oblastí podľa nových biofyzikálnych kritérií.

Komisia zastavila proces teoretických návrhov a odporúča odskúšanie spoločných vedeckých kritérií, ktoré boli navrhnuté po dlhotrvajúcich odborných konzultáciách, v teréne.

V navrhovanom dokumente sa odporúča, aby boli platby pre znevýhodnené oblasti (LFA) preformulované na platby pre oblasti so znevýhodnenými prírodnými podmienkami „Natural Handicap Payments“ (NHP).

Príliš voľné súčasné kritéria

Návrh Komisie bol odozvou na Špeciálnu správu Európskeho dvora audítorov z roku 2003, ktorá poukázala na veľké rozdiely v definíciách znevýhodnených oblastí v jednotlivých členských krajinách.

Dvor audítorov požaduje, aby boli vytvorené prirodzené kritéria, ktoré by umožnili Komisii rozlišovať skutočne obmedzujúce faktory pri schvaľovaní statusu LFA na základe slabej poľnohospodárskej produktivity.

Status znevýhodnenej oblasti (LFA) sa v súčasnosti udeľuje nasledovným oblastiam:

- horským oblastiam,
- prechodným oblastiam (poľnohospodárska pôda ohrozená opustením z dôvodu nízkej produktivity),
- oblastiam so špecifickými znevýhodneniami.

Prechodné oblasti sú hlavným predmetom výhrad Európskeho dvora audítorov, keďže predstavujú až 60% všetkých znevýhodnených oblastí, avšak nemajú podpory zamerané na prírodu ako je to v prípade podpôr farmárov v horských oblastiach, ktorí sú konfrontovaní so zreteľnými prírodnými prekážkami produktivity.

Komisia priznáva hlavné nedostatky v súčasných pravidlách označovania tejto kategórie LFA. Poznomenáva, že súčasné pravidlá sú založené na sociálno-ekonomických kritériách, ktoré nie sú v súlade s hlavným cieľom schémy.

Okrem toho, demografické a ekonomické kritéria pre stanovenie znevýhodnených oblastí neboli aktualizované a posudzovanie oblastí vychádzalo z národných kritérií, ktoré neboli na úrovni EÚ porovnateľné.

Väčšina nezrovnalostí vznikla použitím rôznych kritérií počnúc hustotou obyvateľstva, produktivitou pôdy až po ekonomické ukazovatele. Pre ilustráciu, referenčné hodnoty pre celkovú hustotu obyvateľstva sa líšia, v Írsku je to 27 obyvateľov na km² a v Nemecku až 130 obyvateľov na km².

Návrh Komisie stanovuje nový model LFA schémy, ktorá by bola porovnateľná, prehľadná a zameraná výhradne na vykompenzovanie znevýhodnení, ktoré ovplyvňujú hospodárenie v týchto oblastiach.

Vyňatie sociálno-ekonomických cieľov z hlavných cieľov schémy je potrebné chápať ako lepšie zameranie opatrení na podporu príjmov a konkurencieschopnosti farmárov ako aj širšej vidieckej ekonomiky.

Osem biofyzikálnych kritérií

Komisia v spolupráci s panelom expertov Spojeného výskumného centra (JRC) určili osem pôdnych a klimatických kritérií pre meranie biofyzikálnych obmedzení. Tieto kritéria budú používané v celej Európe na vymedzenie oblastí, ktorým prináleží podpora prechodných oblastí.

V novom systéme budú musieť najmenej dve tretiny využívanej poľnohospodárskej pôdy spĺňať aspoň jedno z ôsmich kritérií na úrovni stanovených prahových hodnôt. Stanovením spoločných kritérií by sa mala zjednodušiť realizácia schémy podpory oblastí so znevýhodnenými prírodnými podmienkami v celej Európskej únii. Komisia sa usiluje vytvoriť nové kritéria, ktoré by nahradili súčasných 100 avšak rozdielne používaných v jednotlivých členských štátoch.

Nový spôsob bude fungovať tak, že sa vylúčia prechodné oblasti, ak im „technický pokrok“ dovoľuje zvýšiť úrodu plodín a tak prekonať prírodné znevýhodnenia. Napríklad, ak mokrade, ktoré sú umelo vysušované a sú v súčasnosti úrodné, môžu byť hodnotené podľa biofyzikálnych kritérií ako slabo vysušované, ale nebudú oprávnené na vyplatenie podpôr pre znevýhodnené oblasti.

Na úroveň farmy

Na základe rozdielnych národných kritérií je 58% poľnohospodársky využívanej pôdy klasifikovanej ako LFA, avšak len 14% európskych fariem čerpá podporu z tejto schémy.

V materiáli Komisie sa uvádza, že pri návrhu legislatívy budú pravidlá oprávnenosti fariem pre platby dôležitým nástrojom pre nasmerovanie podpôr do oblastí, ktoré sú najviac ohrozené opúšťaním pôdy.

Obmedzený rozsah reformy

Táto revízia sa nedotkne horských oblastí, ktoré sú už vymedzené na základe spoločných objektívnych kritérií, ani oblastí so špecifickými znevýhodneniami (napr. ostrovov a pobrežných oblastí), ktoré sú klasifikované podľa daného osobitného znevýhodnenia.

Ďalšie kroky

Príslušné orgány členských štátov by mali Komisii zaslať svoje simulácie do 21. októbra 2009. Nový systém klasifikácie by mal byť zavedený do roku 2014.

Ďalšie informácie

Webová stránka Komisie týkajúca sa pomoci poľnohospodárom v znevýhodnených oblastiach: http://ec.europa.eu/agriculture/rurdev/lfa/index_en.htm